

To ud af tre ældre med demens eller Parkinsons sygdom bruger mere end fem lægemidler

700.000 danskere bruger mere end fem forskellige lægemidler. Dermed er hver ottende indbygger såkaldt polyfarmaceut. Blandt ældre og blandt personer med de store folkesygdomme er andelen væsentligt højere. To ud af tre ældre, der er ramt af Parkinsons sygdom eller af demenssygdom bruger mere end fem slags medicin. De er dermed særligt udsat for medicinproblemer. De har derfor i særlig grad behov for et stærkt patientsikkerhedsnet omkring dem med god adgang til sundhedsfaglig rådgivning og vejledning og hjælp til at sikre, at medicinen bruges rigtigt.

Over 4 millioner danskere bruger receptmedicin i løbet af et år. Op mod 700.000 personer bruger mere end fem forskellige lægemidler på recept. Det svarer til cirka 12 procent af befolkningen og cirka 17 procent af medicinbrugerne. Det er særligt blandt de ældre, at andelen af polyfarmaceuter er stor. Men der er også mange polyfarmaceuter blandt patienter, der bruger medicin inden for udvalgte medicingrupper.

Nedenfor ses en opgørelse af andelen af polyfarmaceuter i forhold til antallet af medicinbrugere i en række udvalgte medicingrupper.

Polyfarmaceuter inden for forskellige medicingrupper

Medicingrupper for:	Samlet antal medicinbrugere, 1000 personer	Antal polyfarmaceuter, 1.000 personer	Andel polyfarmaceuter ift. samtlige brugere af medicin i medicingruppen, pct.
Hjerte- og karsygdomme	1.360	554	41 %
Psykiske lidelser	686	217	32 %
Mavesår	643	283	44 %
Svage smerter	514	169	33 %
Astmæ-, allergi- og KOL	447	239	53 %
Lidelser i muskler og led	422	264	63 %
Diabetes	236	143	61 %
Knogleskørhed	94	52	55 %
Parkinsons sygdom	30	19	64 %
Demens	21	14	68 %
Samlet for befolkningen	4.051	678	17 %

Note: Polyfarmaceuti er her defineret som patienter, der har indløst recept på mere end fem forskellige lægemidler (ATC-grupper) inden for et halvt år.

Kilde: Danmarks Apotekerforening og www.medstat.dk

Det fremgår, at andelen af polyfarmaceuter er høj inden for de store folkesygdomsgrupper. Inden for gruppen af medicin mod hjerte- og karsygdomme er der således over en halv million patienter, som bruger mere end fem forskellige lægemidler over en periode på seks måneder. Det svarer til, at 41 procent af alle 1,4 millioner hjerte-karpatienter er polyfarmaceuter.

Blandt diabetespatienter er det 61 procent, der bruger mere end fem forskellige slags receptmedicin. Og blandt patienter, der lider af demens eller Parkinsons sygdom er det to

tredjedele, der er polyfarmaceuter. Samtidig brug af mange forskellige lægemidler øger risikoen for medicinproblemer. Derfor kan det være relevant at afdække medicinbrugen hos nogle af de patientgrupper, hvor andelen af polyfarmaceuter er særligt høj.

Parkinsonpatienter

I Danmark er der ifølge Parkinsonforeningen omkring 7.000 mennesker, der lider af Parkinsons sygdom. I 2013 indløste cirka 30.000 danskere mindst én recept på lægemidler rettet mod Parkinsons sygdom¹ ifølge tal fra Statens Serum Instituts Lægemiddelstatistikcenter.

Det er kendt, at visse af de lægemidler, som der trækkes lægemiddeldata fra til analysen af parkinsonpatienter, også anvendes til andre lidelser. De anvendte lægemiddelforbrugsdata omfatter således ikke kun patienter, der lider af Parkinsons sygdom. Som eksempel kan nævnes lægemidlet pramipexol (Sifrol) (ATC N04BC05), der også kan anvendes ved lidelsen Restless Legs Syndrome (RLS). Der var i 2013 godt 18.000 personer, der indløste en recept på lægemidlet pramipexol. Der er i denne analyse derfor tale om patienter, der anvender lægemidler, der kan anvendes til Parkinsons sygdom – men som også vil kunne anvendes af andre patientgrupper til andre lidelser.

Der kan opstå en del bivirkninger ved anvendelse af disse lægemidler rettet mod Parkinsons sygdom, som f.eks. mundtørhed, depression, psykose og svimmelhed, som nogle patienter vil have brug for at lindre eller behandle med andre lægemidler. Dette kan være medvirkende til, at det samlede antal af anvendte lægemidler er højt.

Næsten alle patienter, der anvender lægemidler rettet mod Parkinsons sygdom, anvender også andre lægemidler end disse. Nedenfor er angivet fordelingen af antal lægemiddelgrupper, som patienterne har været i behandling med i 2013². Dette skitserer en patientgruppe med en forholdsvis høj lægemiddelanvendelse.

Patienter, der benytter midler mod Parkinsons sygdom, fordelt efter antal lægemiddelgrupper, de er i behandling med

	Antal	Akkumuleret antal	Andel af samlet
1 gruppe	1.405	1.405	5,1%
2-5 grupper	9.315	10.720	34,0%
6-10 grupper	11.158	21.878	40,8%
11-15 grupper	5.480	27.359	20,0%
Over 15 grupper	2.594	29.953	9,5%

Kilde: Danmarks Apotekerforening og www.medstat.dk

Ca. 95 % af de patienter, der får lægemidler rettet mod Parkinsons sygdom, får således også andre lægemidler på recept. Næsten 2 ud af 3 patienter får mere end 5 lægemidler, og 27 % af patienterne fik over 10 forskellige lægemidler på recept. Dertil kommer eventuel brug af håndkøbslægemidler.

Det er typisk ældre mennesker, der oplever at få Parkinsons sygdom, hvilket afspejles i nedenstående tabel. Da ældre i forvejen er en sårbar gruppe i forhold til korrekt medicinanvendelse, er det af stor betydning, at der er en høj grad af patientsikkerhed for de ældre, der udvikler sygdommen eller anvender disse lægemidler mod andre lidelser.

¹ ATC-gruppen N04B (dopaminerge stoffer – middel mod Parkinsonisme)

² Antallet af patienter på årsplan 2013 er opregnet på baggrund af data fra et meget bredt udsnit af apoteker over en periode på et halvt år samt overordnede data for hele 2013 fra www.medstat.dk.

I nedenstående tabel kan det også ses, at der er lidt flere kvinder end mænd, der anvender lægemidler rettet mod Parkinsons sygdom. Da det er kendt, at der er flere mænd, der oplever at få Parkinsons sygdom end kvinder, må dette formodentligt forklæres ved, at nogle af disse lægemidler som tidligere nævnt også kan anvendes til andre lidelser.

Køns- og aldersfordeling af patienter i medicinsk behandling med midler mod Parkinsons sygdom

	Kvinde	Mænd	I alt
0-19 år	43	31	74
20-64 år	5.975	4.231	10.206
65-79 år	6.899	6.529	13.428
80 år og ældre	3.740	2.505	6.245
I alt	16.657	13.296	29.953

Kilde: www.medstat.dk

Nedenfor er den hyppigst anvendte medicin skitseret for patienter, som anvender medicin mod Parkinsons sygdom.

Oversigt over medicinforbruget hos patienter, der benytter medicin mod Parkinsons sygdom, fordelt på ATC-grupper (omregnet til landsniveau)

ATC-gruppe	Medicin til:	Antal pækninger	Antal patienter
1 N04B Dopaminerge stoffer	Parkinson mv.	236.548	29.953
2 N02B Andre analgetica og antipyretica	Svage smerter	44.059	10.886
3 B01A Antitrombosemidler	Blodpropper	37.104	9.631
4 N06A Antidepressiva	Depression	39.560	8.800
5 C10A Lipid-modificerende midler, usammensatte	Forhøjet kolesterol	23.330	8.540
6 N02A Opioider	Stærke smerter	49.798	8.275
7 A02B Midler mod mavesår og gastro-oesoph. reflux	Mavesår og -syre	27.703	8.273
8 J01C Beta-lactam antibakterica, penicilliner	Infektioner	12.788	6.884
9 M01A Antiinflamm./antirheum. midler, non-steroid	Gigt og smerter	14.208	5.731
10 C07A Beta-blokerende midler, usammensatte	Forhøjet blodtryk	17.060	5.213

Kilde: Danmarks Apotekerforening og www.medstat.dk

Det fremgår, at de tre mest anvendte øvrige lægemidler hos patienter, der anvender lægemidler mod Parkinsons sygdom, er svage smertestillende lægemidler, medicin, der modvirker dannelsen af blodpropper samt antidepressiva. Dette bekræfter, at der er tale om en sårbar patientgruppe.

Patienter i medicinsk behandling mod demens

Ifølge Alzheimerforeningen er der knap 89.000 mennesker, der lever med en demenssygdom. Omkring 45.000 af disse lider af Alzheimers sygdom. Tæl fra Statens Seruminstutts Lægemiddelstatistikkontor viser, at cirka 21.000 danskere i 2013 indløste mindst én recept på lægemidler rettet mod demens³.

Den ATC-gruppe, hvorfra der trækkes data, dækker over den medicinske behandling af demens. Demens kan ikke kureres eller stoppes. Der er dog nogle typer af demens, som for en periode kan lindres med medicin. Da det ikke er alle demenssygdomme, der kan behandles medicinsk, dækker denne analyse kun over patienter i medicinsk behandling

³ ATC-gruppen N06D (midler mod demenssygdomme)

og ikke demenspatienter, som er i øvrig behandling. Der gives således ikke et billede af alle demente, men udelukkende dem, som bliver behandlet medicinsk.

Ligesom det gør sig gældende med parkinsonpatienterne, anvender næsten alle de patienter, der anvender lægemidler rettet mod demenssygdom, også andre lægemidler end disse. Fordelingen af antal lægemiddelgrupper, som patienterne har været i behandling med i 2013⁴ er angivet nedenfor.

Patienter, der benytter midler mod demens, fordelt efter antal lægemiddelgrupper, som de er i behandling med

	Antal	Akkumuleret antal	Andel af samlet
1 gruppe	678	678	3,3%
2-5 grupper	5.894	6.572	28,4%
6-10 grupper	8.882	15.454	42,8%
11-15 grupper	4.180	19.634	20,1%
Over 15 grupper	1.138	20.772	5,5%

Kilde: Danmarks Apotekerforening og www.medstat.dk

97 procent af de patienter, der er i medicinsk behandling mod demens, får således også andre lægemidler på recept. Godt 2 ud af 3 patienter eller 68 procent får mere end fem lægemidler, og 26 procent af patienterne fik over 10 forskellige lægemidler på recept i 2013. Dertil kommer brug af håndkøbslægemidler, som ikke kan opgøres i statistikken.

Det er typisk ældre mennesker, der oplever at blive ramt af demenssygdomme. Dette fremgår af nedenstående tabel, som viser køns- og aldersfordelingen af patienter, som er i medicinsk behandling med midler mod demens.

I nedenstående tabel kan det også ses, at der er markant flere kvinder end mænd, der anvender lægemidler rettet mod demens. Dette stemmer overens med Alzheimerforeningens oplysninger om, at kvinder har større risiko for at få en demenssygdom end mænd.

Køns- og aldersfordeling af patienter i medicinsk behandling med midler mod demens

	Kvinde	Mænd	I alt
20-64 år	412	418	830
65-79 år	4.021	3.311	7.332
80 år og ældre	8.643	3.967	12.610
I alt	13.076	7.696	20.772

Kilde: www.medstat.dk

De 10 mest brugte lægemidler for patienter, der er i medicinsk behandling mod en demenssygdom, kan ses i tabellen nedenfor.

⁴ Antallet af patienter på årsplan 2013 er opregnet på baggrund af data fra et meget bredt udsnit af apoteker over en periode på et halvt år samt overordnede data for hele 2013 fra www.medstat.dk.

Oversigt over medicinforbruget hos patienter, der benytter medicin mod demens, fordelt på ATC-grupper (omregnet til landsniveau)

ATC-gruppe	Medicin til:	Antal pakninger	Antal patienter
1 N06D Midler mod demens	Demens	117.142	20.772
2 N06A Antidepressiva	Depression	68.279	9.780
3 B01A Antitrombosemidler	Blodpropper	53.536	9.285
4 N02B Andre analgetica og antipyretica	Svage smerter	53.351	8.499
5 C10A Lipid-modificerende midler, usammensatte	Forhøjet kolesterol	29.016	6.255
6 J01C Beta-lactam antibakterica, penicilliner	Infektioner	10.527	5.649
7 A06A Laksantia	Forstoppelse	15.582	5.084
8 A02B Midler mod mavesår og gastro-oesophageal reflux	Mavesår og -syre	23.299	4.451
9 N02A Opioider	Stærke smerter	24.602	4.035
10 A12B Kalium	Kaliummangel	19.340	3.791

Kilde: Danmarks Apotekerforening og www.medstat.dk

Det fremgår, at de tre mest anvendte øvrige lægemidler hos patienter, som er i medicinsk behandling mod demens, er antidepressiva, lægemidler, der modvirker dannelsen af blodpropper, samt svage smertestillende. Dette bekræfter, at der er tale om en sårbar patientgruppe, som hovedsageligt er at finde i den ældre del af befolkningen.

Polyfarmaci skærper kravene til patientsikkerhed, rådgivning og hjælp

Ud fra de ovenfor skitserede opgørelser for patienter, der anvender lægemidler rettet mod både Parkinsons sygdom og mod demenssygdom, er det tydeligt, at disse patienter har behov for et stærkt patientsikkerhedsnet omkring dem, når det drejer sig om korrekt og sikker lægemiddelanvendelse. Det er især vigtigt ved problematikker inden for f.eks. interaktioner, substitutioner, tilskudsregler, bivirkninger mm., som kan være vanskelige at holde styr på.

Det er således vigtigt, at patienterne og deres pårørende har adgang til god sundhedsfaglig rådgivning og vejledning og bistand til at sikre, at lægemidlerne anvendes korrekt, og at der tages hånd om eventuelle lægemiddelrelaterede problemer.

For mange vil en medicingennemgang kunne bidrage til at identificere og løse lægemiddelrelaterede problemer. Mange vil også kunne have gavn af maskinel dosispakning for at holde styr på de mange forskellige lægemidler, og hvornår de skal tages. Det vil kunne bidrage til mere sikker og effektiv lægemiddelanvendelse for mange af disse polyfarmacipatienter.